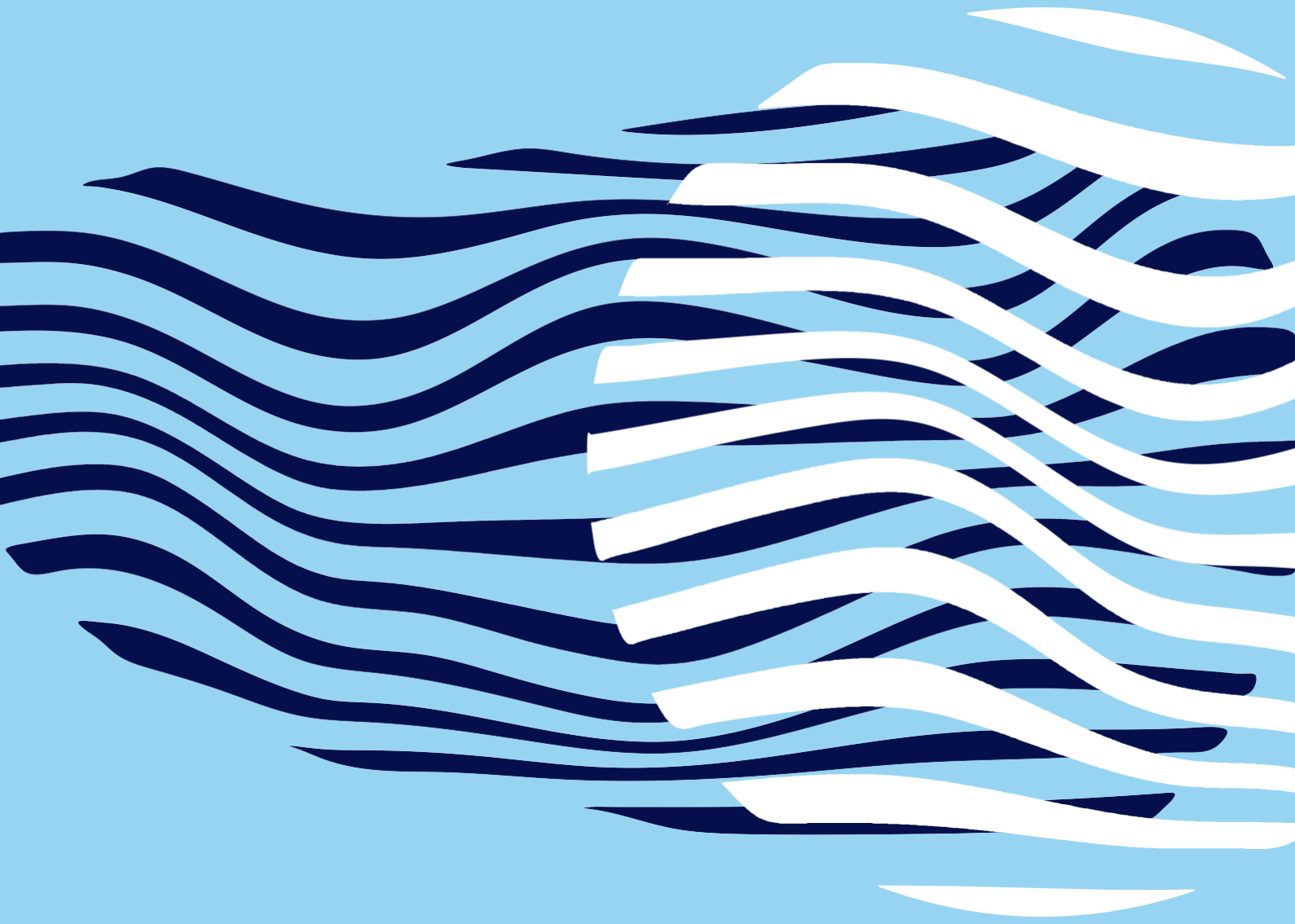
Annual Conference 2026

Hope MANIFESTO

#HISTORYANDHOPEMANIFESTO

EuroClio

HOUSE OF EUROPEAN HISTORY

An initiative of the European Parliament

Относно този Манифест

В рамките на 32-рата годишна конференция на мрежата на учителите по история EuroClio през 2026 г. под надслов *История и надежда — учим се на промяна*, Домът на европейската история и EuroClio създадоха пространства за сътрудничество, предназначени за размисъл и обмен на идеи по тазгодишната тема. Този колективен процес, иницииран от Дома на европейската история и основан на големия принос, събран чрез „Стената на надеждата“ — визуална хронология, създадена по инициатива на EuroClio, както и чрез интерактивни семинари с широко участие и писмени разсъждения, споделени по време на конференцията, доведе до създаването на окончателния „**Манифест за надеждата**“.

Този манифест обединява разсъжденията, опита и ангажиментите на около **250** учители и преподаватели по история, които допринесоха за неговото разработване чрез структуриран процес на участие по време на конференцията.

Манифестът за надеждата е колективен израз на общността за образование по история и обща отправна точка за по-широк диалог. Основан на професионалната практика и съставен чрез обмен на идеи, той е насочен преди всичко към преподавателите и учениците в цяла Европа и извън нея, като същевременно се споделя и с институции и организации, занимаващи се с въпроси, свързани с демокрацията, образованието и социалното сближаване.

Той е замислен като колективен и ръководен от учителя текст относно ролята на образованието по история във времена на несигурност. Целта му е да изрази в кратка форма и на достъпен език как преподавателите разбират приноса на преподаването на история за критичното мислене, демократичния живот и плурализма на гледните точки, както и да подчертае ролята на надеждата като смислена образователна перспектива.

Различните дейности дадоха възможност да се обхване широк спектър от практики, опасения, стремежи и ангажименти, споделени от общността на участниците в конференцията.

Редакционна комисия, съставена от 10 учители и преподаватели доброволци, работи, за да консолидира и структурира този принос

в съгласуван окончателен текст. Нейната роля беше да гарантира яснота, редакционна съгласуваност и лоялност към колективния процес, от който произтича Манифестът.

Редакционна комисия

Подписи на членовете на редакционната комисия

Емер Шанахан

Юрай Варга

Вутер Сметс

Камила Роперо

Мирела Сакей

Серджо Нето

Ж. Роза Ейвиндардотир

Жорди Ван ден Ховен

Лейла Чаушевич

Шинейд Фицсаймънс

Манифест за надеждата

Преподаваме, основавайки се на различни преживявания, но се сблъскваме с общи предизвикателства.

В цяла Европа и извън нея в нашите класни стаи се споделят различни спомени, конфликти, мълчание, политически събития. Съществуват много начини да се преподава миналото, да се живее в настоящето и да се мисли за бъдещето. Всеки учител по история преподава от своята конкретна гледна точка, оформена от личен опит. Това има значение, тъй като историята никога не се преподава извън нейния контекст. Но предизвикателствата, пред които сме изправени, все по-често са общи.

„Напрежението от това да ни е трудно да запазим надежда, а не да се страхуваме в свят, в който има толкова много страдание и несправедливост, като същевременно отчаяно искаме промяна (и искаме да бъдем част от

тази промяна).“

Извън класната стая общественият дебат често е поляризиран, индивидуализмът може да отслаби чувството за общност и демократичните ценности вече не могат да се приемат за даденост. Историята обаче показва също, че правата, свободите и формите на солидарност са изградени с течение на времето и могат да бъдат защитавани, преразглеждани и подновявани. Учениците растат, сблъсквайки се със социални мрежи, невярна информация и изкуствен интелект — среда, в която е трудно да се прецени кои източници са достоверни, а прекомерното количество информация може да предизвика объркване, умора и недоверие. Системният расизъм, неравнопоставеността, травмите между поколенията и неразрешените социални напрежения и войни също оказват влияние върху това как младите хора възприемат историята, институциите и взаимоотношенията помежду си.

Историята може да бъде изопачена и използвана злонамерено. Ние се борим срещу това както в класната стая, така и като общност от учители и преподаватели.

В клас тези проблеми се проявяват във въпросите, емоциите, съмненията, съпротивата, мълчанието на учениците или липсата на интерес у тях, но също така и в тяхното любопитство, чувство за справедливост, цифрови познания и желание да разберат света, в който живеят. Учениците споделят истории от своите семейства, местни общности, медиите и онлайн пространствата, както и въпроси, свързани с наследството и идентичността: това, което се наследява, което се споделя или се оспорва, както и това, което всяко поколение избира да съхрани или да промени. Тези моменти могат да бъдат трудни, но те са и възможности.

Тези емоции не могат и не трябва да бъдат извън образованието по история. Те са част от реалността, в която историята се преподава.

Какво означава надеждата в преподаването на история днес

Надеждата може да има различно значение в зависимост от контекста, преживяванията и езика. За преподавателите по история тя не може да остане абстрактна дума. За нас надеждата не е наивен оптимизъм. Не е вярването, че нещата просто ще се подобрят.

Извън класната стая надеждата може да се разглежда като способност да съхраняваме социалния си капитал**,** да поддържаме устойчивостта на нашите общества**,** да преодоляваме трудностите и да не се поддаваме на отчаянието**.** Тя се основава на ценности като солидарност, права на човека, справедливост, приобщаване и отговорност. Дава енергия, мотивация, стимул и чувство за смисъл. Тя помага на хората да продължат да търсят начини за действие, дори когато промяната е бавна, несигурна или трудна.

В класната стая надеждата се превръща в практика. Тя е инструмент за промяна.

Като учители по история ние се водим от стремежа да изградим доверие**:** увереност, че учениците могат да се справят със сложни ситуации и да поставят под въпрос общоприетите представи. Без това не можем да създаваме трудни истории, да поддържаме разногласия или да помагаме на учениците да поставят под въпрос чувствителни послания. Доверието не означава комфорт или консенсус. То създава условия учениците да се чувстват уважавани, да изградят увереност в собствените си способности — сега и за в бъдеще. И възможността да продължат диалога като активни граждани на света, за да допринесат за отворено и основано на доверие общество извън класната стая.

Часовете по история са специфично пространство**,** в което може да се практикува надежда**,** тъй като преподаването на история само по себе си носи възможност за надежда**.** То показва, че светът не винаги е бил такъв, какъвто е сега. Показва, че обществата са се променили, че хората са действали, че несправедливостите са били оспорени, че правата са били отстоявани, че общностите са се възстановили и че нагласите са се променили.

Ето защо надеждата не е нещо, добавено отвън към преподаването на история. Това вече се наблюдава в работата на учителите по история: в начина, по който помагаме на учениците да преминат от пасивни учащи към активни граждани, като укрепваме уменията им за критично мислене и ги насърчаваме да преминат от размисъл към действие.

„Мисля за надеждата като радикално действие […]
Гледам на надеждата както като решение, така и
като ангажимент, който едновременно да
запазим и да предадем на другите.“

За учениците надеждата трябва да бъде средство за разбиране и предприемане на действия.

Тя им помага да свържат миналото с настоящето, да поставят под въпрос това, което изглежда неизменно, да си представят и да разберат, че нещата могат да бъдат различни. Учениците не само придобиват знания. Те носят със себе си въпроси, преживявания, емоции, способности като умения в областта на цифровите технологии и различен светоглед. Надеждата расте, когато този принос се приеме на сериозно и стане част от учебния процес.

Ето защо за учителите по история надеждата е както отговорност, така и практика: начин на преподаване, който подпомага разбирането, активността, общността, демократичното участие и възможността за промяна.

Как се формира идеята за надеждата в преподаването на история

Надеждата се култивира ежедневно в часовете по история: чрез темите, които предлагаме, материалите, които избираме, въпросите, които задаваме, историите, които споделяме, мълчанието, което изследваме, както и пространствата, които създаваме, за да могат учениците да разсъждават, да говорят и да вземат участие.

Източниците, фактите и доказателствата са от основно значение за тази дейност. Снимки, предмети, устни сведения, карти, архиви, имена на улици, музейни изложби, следи от история на местно ниво и цифрови документи помагат на учениците да спрат за момент и да се вгледат по-внимателно. Те се научават да питат кой говори, какво е факт, какво е мнение, какво липсва и какво може да бъде поставено под въпрос. Тези умения имат значение далеч извън класната стая по история.

Някои от тези истории са междупоколенчески. Те свързват учениците с деца, възрастни и хора в напреднала възраст както от миналото, така и от настоящето. Те ни напомнят, че историята засяга и въпроса какво се предава, какво се наследява и какво всяко поколение избира да съхрани или да промени.

Понятието за многоперспективност е от основно значение в тази работа. Като използваме различни гледни точки, сравняваме посланията и поставяме под въпрос доминиращи, национални, колониални или евроцентрични гледни точки, ние помагаме на учениците да разберат, че историята всъщност не е една-единствена история. Търсим гласовете, които отсъстват от учебниците, и се питаме коя информация е била заглушена, пренебрегната или „невидима“. Това не опростява историята, прави я по-автентична.

В идеята за надеждата има място и за разногласия. Тя не се нуждае от консенсус, но изисква достатъчно доверие, за да се проведат трудни разговори. По време на дискусии, дебати и полезни конфликти учениците могат конструктивно да слушат, да спорят, да изразяват съмнения, да сравняват доказателства и да се сблъскват с различни тълкувания, без да превръщат разногласията във враждебност.

„Без търкания няма разбиране. Поради това надеждата не означава да избягваме напрежението, а да вярваме, че конфронтацията може да доведе до свързване […], за да може колективно да си представим едно по-справедливо бъдеще.“

Вземането на участие превръща този учебен процес в сила. Когато учениците задават своите въпроси, правят проучвания, обсъждат, творят заедно, участват в ученически съвет, работят по проекти, общуват с другите или създават връзки между класната стая и местната общност, те преминават от режим на слушане към активно участие. Започват да възприемат себе си не само като изучаващи историята, но и като хора, които могат да бъдат част от нея и да се ангажират с нея.

Емоциите също са неизбежна част от тази работа. Историята може да предизвика и провокира страх, гняв, тъга, съпротива, съпричастност, дискомфорт и загриженост. Тези емоции могат да блокират процеса на учене, когато остават непризнати. Ако обаче бъдат осъзнати и обработени, те са важна част от него. Не заменяме доказателствата с емоции. Емоциите са неоспорима част от критичното мислене. Помагаме на учениците да разберат какво чувстват, да преминат през него и да заменят реактивното поведение с процес на размисъл.

Въображението отваря пространство за надежда. Чрез ролеви игри, симулации, творческо разсъждение, въпроси, насочени към бъдещето, и учене чрез игри учениците могат да се сблъскат с реалната същност на нещата, а не само да слушат за тях. Те могат да заемат различни позиции, да се сблъскват с дилеми, да изпитват решенията си и да разберат, че настоящето не е нещо неизменно. Творчеството може да предложи и друг начин за оценяване на ученето. Тези практики могат да свържат знанията с емоциите и да покажат как разбират, усещат и чувстват историята.

Като учители носим и отговорност да продължаваме да учим, да бъдем активно самокритични и да поддържаме любознателността си. Това означава да поставим под въпрос нашата педагогика, емоции, предубеждения и стереотипи. Не можем да искаме от учениците да се ангажират с дискомфорт, сложност и трудни истории, ако не сме започнали да работим самите ние.

Надеждата може да се разрасне и извън класната стая: в музеи, архиви, мемориали, паметници, обществени пространства, природа, местно наследство, изложби, работа на терен и посещения. Срещите с места, артефакти и хора правят историята осезаема. Те помагат на учениците да се свързват и да задават въпроси за събития, предмети, спомени и реалности в настоящето.

Изграждане на надежда

„Надеждата не е изобретателно чувство,
а професионална позиция, която отчита
сложността на миналото, като същевременно
признава възможността за промяна,
заложена в образователните процеси"

Не всички ние можем да направим всичко това по един и същ начин. Контекстът, учебните програми, ресурсите и свободата ни на действие се различават. Някои практики вече са част от нашите класни стаи. Някои от тях са стремежи. Други се нуждаят от повече време, подкрепа, смелост и общност.

Това събиране като общност за обмяна на практики по темата за историята и надеждата е нещо повече от конференция. Това е акт на колективно мислене — момент да се възползваме от споделените си реалности, да се учим от различията си и да изградим обща осведоменост за това как може да се преподава история в днешно време.

Зад вратите на класната стая е лесно да изпуснем от поглед по-широките процеси, от които сме част. Тези форуми предлагат отворено и честно пространство, в което преподавателите от цяла Европа и извън нея могат да се свържат, да споделят практики и да си припомнят защо правят това, което правят.

Този манифест е нашият колективен поглед върху надеждата като практика на преподаването на история: споделен ангажимент за превръщане на класната стая в място, където надеждата не само се обсъжда, но и се изгражда.

„Стената на надеждата“ е визуална хронология, в която участниците бяха поканени да споделят спомен от миналото или надежда за бъдещето — както от лична гледна точка, така и в глобален мащаб. Всяка бележка отразява момент, случка, реалност или емоция, свързани с надеждата. Тази творческа, интерактивна инсталация включва над 120 истории от участниците в 32-рата годишна конференция на EuroClio: История и надежда.

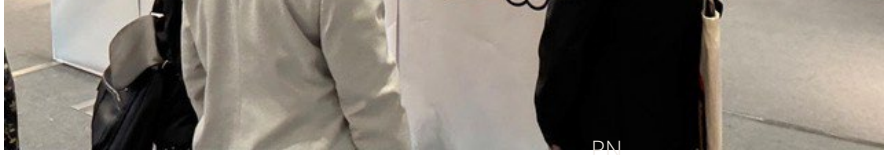
Стената ни помага да видим как надеждата изглежда в различни моменти, като измества фокуса си през годините, за да отговори на нуждите на епохата. Това показва, че всяка епоха търси свои собствени решения, действия и смелост. Надеждата няма граници. Местните преживявания, протестът на улицата, приемането на закон се възприемат, намират отзвук и са насърчавани в световен мащаб. Надеждата служи като двигател за лични истории, превръщайки се в искра за колективен пожар.

„Жените получават правото да гласуват във Финландия.“
— 1906, европейски/глобален

Надеждата е средство за възстановяване на доверието, солидарността и общността. Надеждата се проявява в демократичните пробуждания, в падането на режимите и в смелостта на колективните действия. Надеждата има място в образованието, в младежта, във всяко поколение, което се учи, задава въпроси и се осмелява да определя бъдещето.

„Цялото откраднато културно наследство е върнато на общностите, от които произхожда.“
— 2023, европейски/глобален

Тази интерактивна инициатива доказва, че историята не е просто поредица от дати, а поредица от избори. Ние решаваме да помним живата верига от хора, правата, напредъка и класната стая. „Стената на надеждата“ символизира вярата, че бъдещето може да бъде успешно, подхранвано от минали преживявания, от богатото въображение и от желанието да превърнем разочарованията в източник на възможности.

Посетете „Стената на надеждата“ онлайн: historywallofhope.eu

Hope MANIFESTO

Посетете уебсайта

#HISTORYANDHOPEMANIFESTO

EuroClio

HOUSE OF EUROPEAN HISTORY

An initiative of the European Parliament